

Bakgrunn for vedtak

Hundsåna kraftverk

Sunnfjord og Askvoll kommuner i Vestland fylke

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Tiltakshaver	Hywer AS
Referanse	202222167-36
Dato	13.05.2025
Ansvarlig	Carsten Stig Jensen
Saksbehandler	Malin Solheim Olsen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Sammendrag

NVE avslår søknad om Hundsåna kraftverk

Hundsåna kraftverk fikk opprinnelig innvilget vassdragskonsesjon i 2016. Konsesjonen utløp i juni 2021, og Hywer AS søker nå om å gjennomføre et lignende prosjekt. Hywer planlegger å utnytte et fall på 280 meter i Hundsåna. Middelvannføringen ved inntaket er beregnet til 0,56 m³/s. Kraftverket er planlagt med en minste og største slukeevne på henholdsvis 0,08 m³/s og 1,7 m³/s. Installert effekt vil være 4,0 MW. Midlere årsproduksjon er beregnet til 9,4 GWh. Søker planlegger en minstevannføring på 100 l/s i sommerhalvåret og 30 l/s i vinterhalvåret.

Inntaket er planlagt plassert ved Hestvikvatnet på kote 282. Nedstrøms Hestvikvatnet vil det etter planene bygges en terskeldam. Fra inntaket er det planlagt boret vannvei med en lengde på cirka 520 meter fram til kraftstasjonen, som etter planene vil bli liggende i dagen på cirka kote 3. De siste meterne fra borehullet til kraftstasjonen vil vannveien gå som nedgravd rørgate.

Siden forrige konsesjonsbehandling har Vestland fylkeskommune vedtatt at fylkesvei 609 skal legges i tunnel mellom Hestvika og Hellevang. Den planlagte rørgatetraseen til Hundsåna kraftverk krysser den planlagte traseen til Heilevangtunnelen.

Hva mener høringspartene om tiltaket?

Asvkoll og Sunnfjord kommuner samt Vestland fylkeskommune er positive til bygging av Hundsåna kraftverk, gitt at vannveien og kraftstasjonen ikke kommer i konflikt med den planlagte veitunnelen langs fylkesvei 609 (Fv609). Statsforvalteren i Vestland anbefaler ikke konsesjon, fordi det høye vannuttaket vil redusere en viktig foss i fjordlandskapet og fordi utbyggingen vil få konsekvenser for viktig naturmiljø.

Hvorfor gir NVE avslag?

NVE har lagt avgjørende vekt på at en utbygging av Hundsåna kraftverk vil påvirke en viktig foss i et fjordlandskap av regional verdi. Tiltaket vil vesentlig forringe inntrykkstyrken av fossen som landskapselement. Veibroa som i dag passerer Hundsåna skal legges i tunell. Når veien og rassikringen foran fossen fjernes, vil fossen gjenoppta sin verdi som urørt landskapselement. Etter vårt syn vil derfor tiltaket ha større konsekvenser for fjordlandskapet nå enn hva tilfellet var ved konsesjonstidspunktet i 2016. Terrenget i nedre del av tiltaksområdet er rasutsatt, og NVE legger vekt på at utbyggingen kan være utfordrende. Vi har også lagt stor vekt på at utbyggingen vil medføre negative konsekvenser for fire sårbare naturtyper av stor verdi, hvorav mesteparten av en lokalitet med naturtypen fosse-eng i fossesprøytsonen til Hundsånafossen trolig vil gå tapt. NVE mener at fordelene i form av økt kraftproduksjon vil være mindre enn ulempene for landskap og naturmangfold. Etter vårt syn kan ikke ulempene reduseres i tilstrekkelig grad ved avbøtende tiltak.

Innhold

BAKGRUNN FOR VEDTAK	1
SAMMENDRAG	1
SØKNAD	3
HØRING	9
NVES VURDERING	14
NVES KONKLUSJON	29
VEDLEGG: DETALJKART OVER UTBYGGINGEN	30

Alle dokumenter vi referer til er angitt med (Saksnummer-dokumentnummer). Dokumentene er tilgjengelige via offentlig postjournal eller på sakens nettside: <https://www.nve.no/8956/V>.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Hywer AS, datert 23.11.2022:

Hywer AS søker om å utnytte vannfallet i Hundsåna i Askvoll og Sunnfjord kommuner, Vestland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

I. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- *å bygge Hundsåna kraftverk med tilhørende anlegg som beskrevet i vedlagte søknad.*

II. Etter energiloven om tillatelse til:

- *bygging og drift av Hundsåna kraftverk, med tilhørende nettilknytning som beskrevet i søknaden.*

Hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	4,5
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	19,7
Spesifikk avrenning	l/(s · km ²)	139
Middelvannføring	l/s	560
Alminnelig lavvannføring	l/s	30
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	110
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	20

KRAFTVERK

Inntak	moh.	282
Avløp	moh.	3
Lengde på berørt elvestrekning	m	1500
Brutto fallhøyde	m	279
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,65
Slukeevne, maks	m ³ /s	1,7
Minste driftsvannføring	m ³ /s	0,08
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	100
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	30
Tilløpsrør, diameter	mm	900
Tunnel, diameter	mm	1200
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	520
Installert effekt, maks	MW	4,0
Brukstid	timer	2370

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	4,3
----------------------------------	-----	-----

Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	5,1
Produksjon, årlig middel	GWh	9,4

ØKONOMI

Utbyggingskostnad (2022)	mill.kr	50
Utbyggingspris (2022)	kr/kWh	5,3

Elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	5,0
Spenning	kV	6,6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	5,5
Omsetning	kV/kV	6,6/22

NETTILKNYTNING

Lengde	M	50
Nominell spenning	kV	22
Tilknytningsløsning		Jordkabel

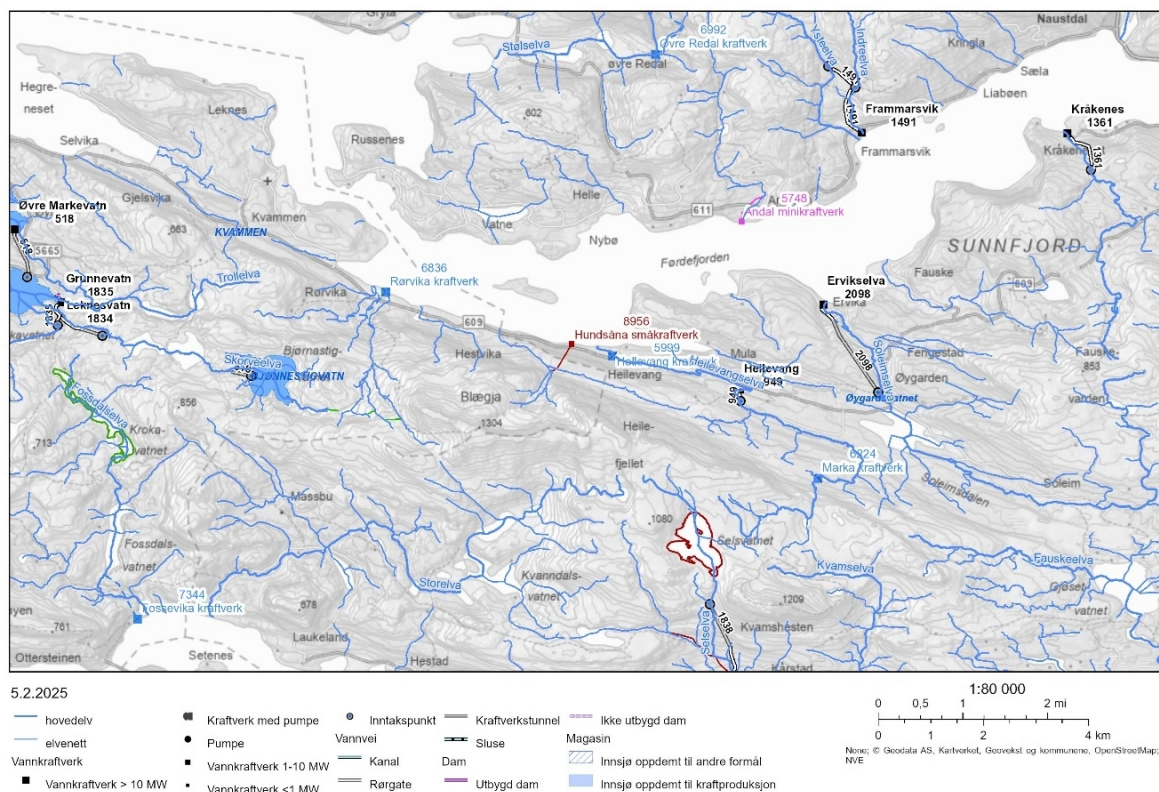
Om søker

Hywer AS er søker og utbygger av prosjektet. I 2022 overtok Hywer AS virksomheten til Norsk Grønnkraft. Hywer har inngått avtale med grunneierne om leie av fall og grunn i Hundsåna.

Beskrivelse av området

Tiltaksområdet ligger 17 kilometer vest for Førde (Figur 1). Nederste del av elva Hundsåna er grensen mellom kommunene Askvoll og Sunnfjord i Vestland. Området ved Hundsåna er lite påvirket av tekniske inngrep. Noen kilometer vest for tiltaksområdet finnes det store områder som er utnyttet til vannkraft.

Hundsåna renner i hovedsak gjennom skogdekte områder og elva er for det meste lite synlig i det store landskapsrommet. Det lokale området omkring inntaksmagasinet Hestvikvatnet har derimot stor inntrykksstyrke. Her har avrenningen fra Blåfonna tidvis fritt fall langs en bratt fjellvegg som speiler seg i vannet. Omtrent ved kote 100 renner Hundsåna ned mot Førdefjorden. Dette fossepartiet er synlig fra Førdefjorden, spesielt fra motsatt side av fjorden ved Hellenes og Fossheim. Det er bygget et høyt vern mellom fossen og fylkesveien som går langs fjorden, slik at elva i dag er skjermet fra veien. Ifølge fylkeskommunen sine planer for Heilevangtunellen skal asfaltdekke, rekkverk, bru og skredsikringstiltak forbi Hundsåna fjernes. Kraftstasjonen er planlagt nede ved fjorden i en beitepreget rasmark med innslag av boreal lauvskog.

Figur 1: Tiltakets beliggenhet samt eksisterende og omsøkte inngrep i området (kilde: NVE temakart).

Teknisk plan

Overføringer

Hywer planlegger å overføre hoveddelen av avløpet fra feltet som drenerer fra breen Blåfonna (Figur 2). Overføringen er planlagt ved å etablere en løsmasseterskel og nedgravde dreneringsrør i grøft med tett membran like nedstrøms foten av den østre fossen. Overføringen får en lengde på cirka 60 meter ned til Hestvikvatnet. Søker vil legge stedegen grus og stein over kanalen slik at det ser mest mulig naturlig ut etter inngrepet. Produksjonsgevinsten fra overføringen er estimert til 5 GWh. Dette utgjør mer enn 50 prosent av forventet årsproduksjon på 9,4 GWh i et normalår.

Figur 2: Oversiktsbilde over planlagt overføring av vann fra Blåfonna og plassering av terskeldam (kilde: Hywer AS).

Inntak

Det planlagte inntaket vil plasseres på nordsiden av Hestvikvatnet hvor det er fjell i dagen. Over borehullet blir det bygd en inntakskonstruksjon i form av et betongkammer med inntaksrist, bjelkestengsel, og et stengeorgan for å kunne stenge av vannveien. Ifølge søknaden vil et lukehus bli etablert ved inntakskonstruksjonen for å plassere overvåkningsutstyr og trykksonder for regulering av kraftverket.

Nedstrøms utløpet av Hestvikvatnet er det planlagt å etablere en terskeldam (figur 2) med arrangement for slipp av minstevannføring. Terskeldammen vil bli fundamentert på løsmasser, med en maksimal høyde på cirka 1 meter og en lengde på cirka 10 meter. Ifølge Hywer er naturlig vannstand i Hestvikvatnet på kote 282. Det er planer om å holde vannspeilet uendret. Området består av urmasser og enkelte store blokkstein. Søker har ikke gjort grunnundersøkelser på det foreslåtte damstedet for å kartlegge avstanden til fjell.

Det er planlagt å legge en kabel i Hestvikvatnet for å etablere strømforsyning og fibersamband mellom inntak og dam.

Vannvei

Fra inntaket på kote 282 vil den planlagte vannveien på cirka 520 meter gå i borehull ned til kraftstasjonen på kote 3. Borehullet etableres med retningsstyrt boring nedenfra. De siste meterne fra borehullet til kraftstasjonen vil vannveien gå som nedgravd rørgate.

Vestland fylkeskommune har vedtatt at Fv609 skal legges i tunnel mellom Hestvika og Hellevang. Det planlagte borehullet og veitunellen langs Fv609 vil krysse hverandre. Vestland fylkeskommune opplyser om at det ikke tillates tiltak i 30 meter radius rundt tunnelprofilen. Hywer har tatt hensyn til restriksjonen i planleggingen.

Kraftstasjon

Den planlagte kraftstasjonen vil bli liggende i dagen nede ved dagens fylkesvei med turbinsenter på cirka kote 3. Utløpet vil etter planene føres ut i Førdefjorden i en lukket utløpskanal eller nedgravd rør. Det planlegges å bruke en peltonturbin i størrelsesorden 4 MW med tilhørende generator med cirka 5 MVA ytelse og spenning på 6,6 kV. Stasjonen planlegges med to transformatorer på henholdsvis 5,5 MVA og 6,6/22 kV omsetningsforhold, og 50 kVA med omsetning 0,4/22 kV for å forsyne kraftstasjonen med 400 V spenning.

Nettilknytning

Kraftverket er planlagt med nettilknytning via en nedgravd kabel fra kraftstasjonen til eksisterende 22 kV-ledning som krysser tiltaksområdet. BKK Nett eier eksisterende kraftledning som følger Fv609, og det er grenseskille mellom BKK Nett og Linja AS Nett i Hestvika. Det er forventet at tilknytningspunkt etableres rett ved kraftstasjonen og at det kun vil bli behov for en kortere jordkabel til eksisterende ledning.

Det er ikke nettkapasitet til å ta imot den estimerte produksjonen for Hundsåna kraftverk. Det er behov for tiltak på Linja AS og BKK Nett AS sitt nett dersom Hundsåna kraftverk skal tilknyttes nettet.

Veier

Inntaket skal bygges veiløst og det planlegges at utstyr og materialer fraktes opp med helikopter i anleggsperioden. I inntaksområdet vil det legges til rette for transport mellom de ulike anleggsplassene (inntak, terskeldam og overføringskanal) ved å etablere en midlertidig anleggsvei som vil bli tilbakeført og revegetert etter endt anleggsperiode. Adkomst til kraftstasjonen blir via en ny avkjørsel fra Fv609. Fylkesveien forbi den planlagte kraftstasjonen vil bli sanert når den nye veitunnelen er ferdigstilt. Hywer har derfor beskrevet behovet for å opprettholde deler av fylkesveien i tilleggsopplysninger av 26.09.24 (202222167-34). Dette er forhold som eventuelt må avklares med fylkeskommunen.

Massetak og deponi

I konsesjonssøknaden har Hywer oppgitt at deponiet for Hundsåna kraftverk skal samordnes med deponiet til fylkeskommunen i forbindelse med ny fylkesvei. I etterkant har søker kommet fram til en alternativ plassering på gnr. 80 bnr. 1 (Figur 3; 202222167-34). Det er behov for å deponere et masseoverskudd på 1000 m³. Arealet på tomten er 2 daa og kapasiteten er beregnet til 3000 m³. Hywer har avklart forholdet med grunneier.

Figur 3: Ny planlagt plassering av deponi ved på gnr. 80 bnr. 1 (kilde: Hywer AS)

Arealbruk

Arealbruken er oppsummert i tabell 1.

Tabell 1: Midlertidig og permanent arealbehov (daa).

Inngrep	Midlertidig arealbehov (daa)	Permanent arealbehov (daa)
Inntaksområde*	4	0,3
Rørgate	0	0
Riggområde og sedimenteringsbasseng	2,5	0,7
Veier	**	0
Kraftstasjonsområde	2,5	0
Nettilknytning	0,1	0

* Inkluderer areal for inntak, terskeldam, overføringskanal, rigg og midlertidige anleggsveier

** Det vil kreves noe areal til midlertidig anleggsvei mellom inntaket, dammen og overføringen

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området som berøres er i gjeldende kommuneplan for Sunnfjord kommune definert som LNF-område (landbruks-, naturs- og friluftsområde). Inntaksområdet ligger i Askvoll kommune, og i kommuneplanen er området rundt Hestvikvannet definert som båndleggingssone. Dette er knyttet til den utgåtte konsesjonen for tidligere omsøkte Hundsåna kraftverk. Hywer vil søke om dispensasjon fra arealbruksplanen hvis prosjektet innvilges konsesjon.

Fylkesvise planer for småkraftverk

Sogn og Fjordane fylkeskommune utarbeidet «Regional plan med tema knyttet til vannkraftutbygging» som ble vedtatt i fylkestinget desember 2012. Hundsåna er omtalt som én av tolv fosser og stryk som er eller har vært viktige landskapselementer i delområdet Dalsfjorden. Fem av disse har redusert vannføring som følge av vannkraftutbygging, hvorav én av fossene tørrlagt.

Høring

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut på NVEs nettsider. I tillegg har søknaden vært sendt til lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 08.08.2024 sammen med representanter for søkeren og Vestland fylkeskommune. De innkomne høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal eller sakens nettside: <https://www.nve.no/8956/V>

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Askvoll kommune uttaler i brev til NVE den 17.04.2024 at de er positive til bygging av Hundsåna kraftverk. Samtidig understreker kommunen at det ikke må gis konsesjon før det er avklart om kraftverket og vannveien kommer i konflikt med planlagt veitunell langs Fv609. Det er en mulighet for at tunellen må justeres som følge av nye grunnundersøkelser.

Kommunen tar opp utfordringer med søkers planer om å deponere overskuddsmasser fra boring på de regulerte deponiene i Hestvika. Det kreves flere avklaringer og utredninger for en samkjøring med fylkeskommunen, blant annet krav til maks kotehøyde på deponiene, utforming med landskapsplanen og tiltak for å samle og rense avrenningsvann før det slippes ut. Det er heller ikke sikkert at deponiene som ligger i reguleringsplanen er tilstrekkelige for å ta imot massene fra kraftutbyggingen.

Kommunen påpeker at den permanente skredvullen ovenfor kraftstasjonen ikke er beskrevet i søknaden. De stiller spørsmål ved om det er realistisk at en relativt beskjedne rasvull er tilstrekkelig til å sikre kraftstasjonen. Kommunen forteller at de er usikre om det er mulig å bygge kraftstasjonen der den er planlagt, da grunnundersøkelser i forbindelse med Fv609 viser at grunnen i området har mye løsmasser. De påpeker at det er muligheter for at det er samme type ustabile masser i tiltaksområde til Hundsåna som det er ved det planlagte veitunellspåhugget langs Fv609. I tillegg er området skredutsatt både for steinsprang og jordskred.

Kommunen trekker fram at konsulenten ikke har vurdert konsekvenser for landskap i rapporten fra 2022. I den nye søknaden vil kraftstasjonen ligge i dagen, og dette var ikke tilfellet da landskap ble vurdert i rapporten fra 2014. Kommunen savner også vurderinger av konsekvens av brudd på vannrøret oppstrøms kraftstasjonen dersom trafikken fremdeles går langs dagens fylkesvei.

Videre uttaler Askvoll kommune at Hundsånafossen ned mot sjøen er et viktig landskapselement og synlig fra andre siden av fjorden. En utbygging vil føre til redusert vannføring i fossen. Kommunen påpeker at verdien av fossen som landskapselement ble nedprioritert til fordel for samfunnsnytt i form av at redusert flomfare var et tema ved forrige konsesjonsbehandling, men

at argumentet om økt trafiksikkerhet nå faller bort ettersom fylkesveien blir lagt i tunell på den utsatte strekningen.

Askvoll kommune konkluderer med at utbyggingen vil føre til få og relativt små negative konsekvenser, og at samfunnsnyttene vil være større enn ulempene ved tiltaket.

Sunnfjord kommune anbefaler at Hundsåna kraftverk får konsesjon i brev til NVE den 12.04.2024. Anbefalingen kommer med forutsetning om at vannveien og kraftstasjonen ikke kommer i konflikt med den nye tunnelen langs fylkesveien. Kommunen understreker at endelig løsning for veitunnelen må på plass før en eventuell konsesjon kan gis. Det er oppdaget usikre grunnforhold i området hvor det er planlagt ny veitunnel og det er i nærheten av planlagt kraftstasjon. Kommunen mener avklaringer rundt veitunnelen må på plass før vannveien kan prosjekteres og bygges.

Kommunedirektøren påpeker flere konfliktfylte forhold knyttet til naturmangfold og landskap. Dersom NVE gir konsesjon oppfordrer kommunen til å vurdere høyere minstevannføring, spesielt på sommerhalvåret, for å ivareta fossengene i fossesprøytonene og for fossefallet mot fjorden som landskapselement. De ber også NVE stille strenge krav til utføring og arbeid med overføringen fra avrenningen til Blåfonna. Kommunen mener arealbeslaget i naturbeitemarken ved kraftstasjonen i liten grad vil påvirke mulighetene for å ta vare på naturtypen, fordi arealet er antatt å være større enn området som ble kartlagt i forbindelse med konsesjonssøknaden.

Sunnfjord kommune gjør NVE oppmerksom på at Fjordkysten Regional og Geopark omfatter de delene av tiltaksområdet som ligger i Askvoll kommune. Det er en pågående søknad om UNESCO-status på parken.

Statsforvalteren i Vestland uttaler i brev til NVE den 18.04.2024 at de ikke anbefaler konsesjon til det omsøkte tiltaket, fordi det høye vannuttaket vil redusere en viktig foss i fjordlandskapet og utbyggingen vil få konsekvenser for viktig naturmiljø.

Statsforvalteren påpeker at vannuttaket (tre ganger middelvannføringen) er høyt, og mye høyere enn utnyttet vannmengde for småkraftverk som har fått konsesjon de siste årene. Elva vil miste det meste av den naturlige dynamikken som er viktig for naturmiljø ved elva og for landskapsopplevelsen av fosser og elver.

De informerer om at Hundsånafossen er godt synlig fra fjorden og fra Hellenes og Fossheim på andre siden av fjorden. Fossen er registrert som et viktig landskapselement i «Regional plan med tema knytt til vasskraftbygging». Statsforvalteren påpeker at redusert vannføring vil redusere fossen som et viktig landskapselement i fjordlandskapet. De er også skeptiske til den foreslåtte minstevannføringen, basert på foto vedlagt konsesjonssøknaden ved ulike vannføringer.

Ellers legger Statsforvalteren til grunn at inngrep i landbruksareal (beiteområdet ved Heilevangslettene) blir begrenset så mye som mulig, og at midlertidige anleggsarealer settes i stand etter moderne praksis. Ved en eventuell utbygging må det avklares med Statsforvalteren om tunneldriften krever tillatelse etter forurensningsloven. De minner om regelverk for håndtering av stein- og jordmasser samt betongavfall. Videre legger Statsforvalteren til grunn at tekniske installasjoner blir plassert slik at de er mest mulig vernet mot skred og flom.

Vestland fylkeskommune uttaler i brev til NVE den 06.05.2024 at de er positive til utbyggingen av Hundsåna kraftverk, så lenge utbyggingen ikke er til hinder for etableringen av Heilevangtunnelen. Om prosjektet oppgir de følgende:

Vestland fylkeskommune v/ Avdeling for infrastruktur og veg skal byggje ny tunnel på 2450 meter med ein profil på ni meter mellom Heilevang og Hestvika i høvesvis Sunnfjord og Askvoll kommune. Prosjektet er regulert i reguleringsplanen «Detaljregulering for Fv 609 Heilevang», planid. 2020001, og trådte i kraft den 24.05.2022.

Fylkeskommunen uttaler at Hywer må gå i dialog med prosjektgruppa for Heilevangtunellen vedrørende bruk av deponiområde, og det må foreligge en fremdriftsplan for prosjektet. Videre må det søkes om tillatelse fra fylkeskommunen for kryssing av vei med rør, etablering av avkjørsel og dispensasjon for byggegrense. Det blir påpekt at det er lite informasjon i konsesjonssøknaden om plan for gjennomføring av anlegg, samt drift av anlegget. Fylkeskommunen ønsker ikke at deres vegprosjekt blir hindret eller påført ulemper som følge av etablering av kraftanlegget. I sin uttalelse tar de opp flere forhold som må tas hensyn til i forbindelse med Heilevangtunellen.

- Fylkeskommunen stiller spørsmål til om søker har tatt inn over seg om de har fremkommelighet til kraftstasjonen for å utføre drift og vedlikehold av anlegget ettersom strekningen av Fv609 som går forbi Hundsånafossen skal saneres.
- Detaljer om sprengningsarbeidet som kreves ved etablering av Hundsåna kraftverk må avklares før det søkes om dispensasjon fra byggegrense.
- Dersom koordinering mellom Hundsåna kraftverk og Heilevangtunellen fører til ekstra planlegging for fylkeskommunen sitt prosjekt, må Hywer ta kostnadene det medfører.
- Hywer er ansvarlig for eventuelle skader som skjer på veitunellen som følge av etablering av borehull og vannrør.
- Avkjørsel, etablering av stasjon og kryssing av fylkesvei krever tillatelse etter veglova. Dette er omtalt i detalj i fylkeskommunen sin uttalelse.

Ut fra arkivet til fylkeskommunen kan de ikke se at det omsøkte tiltaket vil komme i konflikt med automatisk fredede kulturminner og potensialet for funn er vurdert som lavt.

Fylkeskommunen viser til retningslinjene i «Regional plan for fornybar energi 2023-2035» (fornybarplanen), hvor det blir sagt at det skal stilles krav til minstevannføring som opprettholder landskapskarakteren og opplevelsesverdien ved inngrep i eksponerte fosser og elvestrekninger. Fylkeskommunen uttaler også at det er viktig med tilstrekkelig minstevannføring for å sikre gode leveområder for ferskvannsorganismer i vassdraget.

Fylkeskommunen påpeker at behovet for flomdemping, som var et av argumentene for utbygging i forrige konsesjon, ikke er like avgjørende nå som fylkesveien skal legges i tunell. Likevel er fylkesdirektøren positiv til bygging av Hundsåna kraftverk, siden behovet for ny fornybar kraft har økt de siste årene.

Hywer AS kommenterte de innkomne uttalelsene på e-post til NVE den 07.08.2024:

Konsesjonær sine kommentarer til Askvoll kommune sin uttale

Merknaden er teke til etterretning og Hywer takkar for ein god og heilskapleg vurdering av anlegget og ei positiv tilråding. Askvoll kommune har i si vurdering kommentert på ulike tilhøve ved utbygginga som er kommentert tematisk under.

Tilråding

Vi vil opprette dialog med Vestland fylkeskommune for å avklare konfliktpotensiale mellom kraftutbygginga og den planlagde vegtunnelen, og halde dialog for å koordinere prosjektet med vegbygginga.

Tilhøve til arealplan

Vi vil søkje om dispensasjon frå arealplanen for tiltak i høve kraftutbygginga.

Deponi

Vi vil i dialogen med Vestland fylkeskommune avklare denne moglege arealkonflikta. Areal for deponi vil nøye vurderast, utgreiast og visast i detaljplan for landskap og miljø.

Grunntilhøve og skredfare

Eventuelle grunnundersøkingar og vurdering av skredfare/sikringstiltak er svært ressurskrevjande og vil fyrst bli utført i detaljplanlegginga av kraftutbygginga.

Konsekvensklassar

Dette vil på ny vurderast og deretter søkast om ved tidleg fase i detaljplanlegginga ved eit positivt vedtak. På dette tidspunktet reknar ein med at tidsløpet for både kraftutbygginga og vegutbygginga er meir fastsett, og ut i frå dette vil ein fastsette kva situasjon som skal leggst til grunn i vurderinga.

Konsekvensar for landskap

Kva tiltak og inngrep som blir ved kraftstasjonen er avhengig av resultat frå eventuelle grunnundersøkingar og skredfarevurderingar som fyrst blir utført etter konsesjon er gjeve. Hundsånafossen som landskapselement kan opplevast frå motliggande terreng og i frå fjorden. Frå desse områda vil fossen likevel vere eit langt mindre framtrèdande landskapselement enn den pregande fjellryggen på 1200-1300moh med toppane Blægja og Heilevangsstaurane med den underliggjande breen Blåfonna og fossane ned mot Hestvikevatnet.

Konklusjon

Dessa tilhøva vil vi avklare med Vestland fylkeskommune

Konsesjonær sine kommentarar til Sunnfjord kommune sin uttale

Merknaden er teke til etterretning

Vedtak

Hywer takkar for ein god og heilskapleg vurdering av anlegget og ei positiv tilråding. Vi vil opprette dialog med Vestland fylkeskommune for å avklare konfliktpotensiale mellom kraftutbygginga og den planlagde vegtunnelen og halde dialog for å koordinere prosjektet til vegbygginga.

Vassveg/stasjonsområde

Eventuelle grunnundersøkingar og vurdering av skredfare/sikringstiltak vil utførast i detaljplanlegginga av kraftutbygginga.

Brukarinteresser

Sjå kommentar til Askvoll kommune sin uttale, ved undertittel konsekvensar for landskap.

Konsesjonær sine kommentarar til Statsforvaltaren i Vestland sin uttale

Merknaden er teke til etterretning.

Vår vurdering

Hundsånafossen som landskapselement kan opplevast frå motliggande terreng og i frå fjorden. Frå desse områda vil fossen likevel vere eit langt mindre framtrédande landskapselement enn den pregande fjellryggen på 1200-1300moh med toppane Blægja og Heilevangsstaurane med den underliggjande breen Blåfonna og fossane ned mot Hestvikevatnet.

Tiltak for å ytterlegare redusere skade på naturtypar vurderast og utgreiast i detaljplanfasen.

Eventuelle grunnundersøkingar og vurdering av skredfare/sikringstiltak vil utførast i detaljplanlegginga av kraftutbygginga.

Konsesjonær sine kommentarar til Vestland fylkeskommune sin uttale

Merknaden er teke til etterretning. Hywer takkar for ei positiv tilråding og ei grundig tilbagemelding. Vi vil opprette dialog med prosjektgruppa for vegprosjektet for å avklare konfliktpotensiale mellom kraftutbygginga og den planlagde vegtunnelen, avklare tilhøve som nemnt i denne uttalen og holde dialog for å koordinere prosjektet med vegbygginga.

Tilleggsopplysninger

I etterkant av befaring hadde Vestland fylkeskommune, Hywer og NVE et møte for å avklare forholdene mellom den planlagte Heilevangtunnelen og det planlagte kraftverket Hundsåna. Hywer sendte en oppsummering av møtet som tilleggsopplysninger til NVE 26.09.24 (202222167-34).

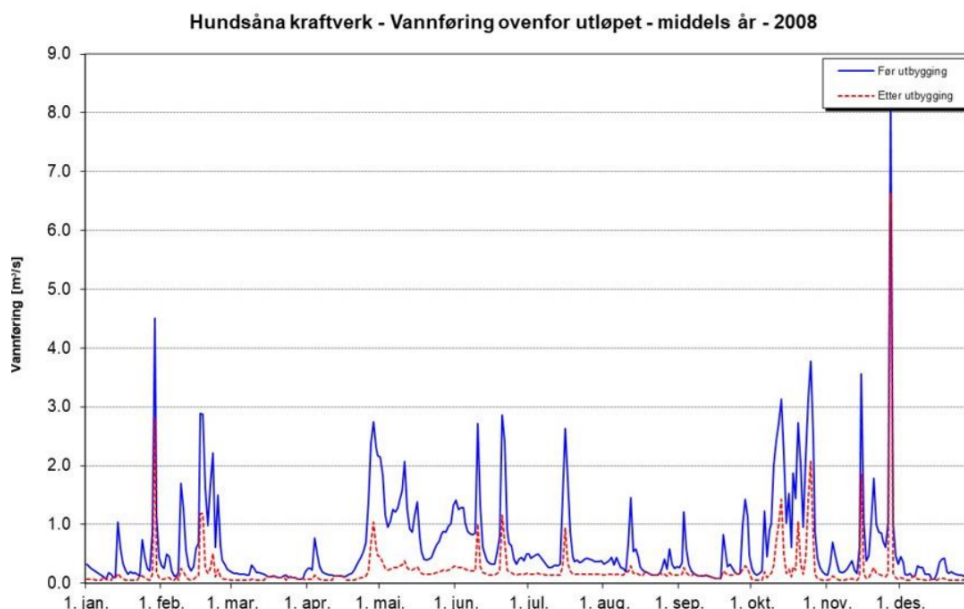

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 4,5 km² ved inntaket, inkludert overføring av vann fra avrenningen til Blåfonna. Middelvannføringen er beregnet til 560 l/s. Effektiv sjøprosent er på 0,3 %, og nedbørfeltet har en brendel på 5,5 %. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende vår-, sommer- og høstflom. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. Blåfonna bidrar med tilsig langt utover sommeren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 110 og 20 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 30 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1700 l/s og minste driftsvannføring 80 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 100 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 30 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 79,7 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 304 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring, vil dette gi en restvannføring på omtrent 114 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De bratte fjellsidene i feltet gir meget rask avrenning under kraftig regnvær, som fører til at vannføringen både stiger og synker raskt under regnværslommer. De store flomvannføringene blir i noen grad påvirket av utbyggingen på grunn av høy slukeevne (Figur 4). Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 27 dager i et middels vått år. I 57 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 90 l/s ved Hundsånas utløp i fjorden.

Figur 4: Vannføring i Hundsåna før og etter utbygging i et middels vått år (kilde: Hywer AS)

Det omsøkte tiltaket omfatter en maksimal slukeevne som er tre ganger middelvannføringen. Statsforvalteren påpeker at dette er mye, sammenlignet med småkraftverk som har fått konsesjon de siste årene. NVE mener at den omsøkte maksimale slukeevnen er høy og vil frata elva mye av den naturlige vannføringsdynamikken, fordi det kun i enkelte perioder vil bli overløp over dammen. Etter en eventuell utbygging vil vassdragets vannføring i lengre perioder derfor være definert av størrelsen på en eventuell minstevannføring som NVE fastsetter.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Prissatte virkninger

Med bakgrunn i de hydrologiske dataene som er lagt frem i søknaden, har søker beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Hundsåna kraftverk til omtrent 9,4 GWh/år fordelt på 4,3 GWh vinterproduksjon og 5,1 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 50 mill. kr. (2022-tall), noe som gir en utbyggingspris på 5,3 kr/kWh. NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Våre kostnadsberegninger samsvarer godt med søkers, men vi har estimert 20 prosent lavere produksjon enn søker. Vi vurderer at det er sannsynlig at inntektene til kraftverket blir lavere enn det som er forespeilet i søknaden. NVEs estimat er basert på det mest oppdaterte avrenningskartet. Hywer har benyttet middelavrenningskart med referanseperiode 1961- 1990. Dette gir en høyere middelavrenning enn ved avrenningskart for perioden 1991-2020. Lavere middelavrenning vil påvirke produksjonen negativt, og resulterer i en lavere netto nåverdi.

NVE har beregnet netto nåverdi og nyttekostnadsbrøk for prosjektet (Figur 5). Nåverdiberegningen er basert på oppgitte utbyggingskostnader fra søker, typiske driftskostnader (5 øre/kWh), forventet middelproduksjon og et utfallsrom for kraftprisen slik den er modellert i NVEs langsiktige kraftmarkedsanalyse for 2023. Økonomisk levetid er satt til 40 år og kalkulasjonsrenten til seks prosent. Nyttekostnadsbrøk er netto nåverdi delt på investeringskostnader og driftskostnader over levetiden. Brøken kan brukes til å sammenligne nåverdien til prosjekter av ulik størrelse.

	Kostnadssensitiviteter				
	lavkostnad	basis	høykostnad		
Nettonåverdi (mill. kr)	-17	-28	-39	lavpris	Inntektssensitiviteter
Nyttekostnadsbrøk	-0,34	-0,46	-0,54		
Nettonåverdi (mill. kr)	7,5	-3	-14	basis	Inntektssensitiviteter
Nyttekostnadsbrøk	0,15	-0,06	-0,20		
Nettonåverdi (mill. kr)	35	24	13	høypri	Inntektssensitiviteter
Nyttekostnadsbrøk	0,71	0,40	0,18		

Figur 5: Beregnet nettonåverdi og nyttekostnadsbrøk for Hundsåna kraftverk ved lav, basis og høy kostnads- og prisbane (+/- 20 %)

NVEs beregninger viser at Hundsåna kraftverk får marginalt negativ netto nåverdi med søkers kostnadsoverslag gitt basis prisbane. Prosjektets netto nåverdi er positiv i fire av ni scenarioer, men små endringer i inntekter eller kostnader kan gjøre at nåverdien blir positiv i flere scenarioer.

Ved en eventuell konsesjon til prosjektet vil det imidlertid være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten til prosjektet.

Naturmangfold

Rådgivende Biologer AS utarbeidet konsekvensvurdering knyttet til utbygging av Hundsåna kraftverk i 2014, og utarbeidet en oppdatert konsekvensutredning for naturmangfold, naturressurser og friluftsliv i 2022. Kartleggingen av området ble gjennomført i juni 2022.

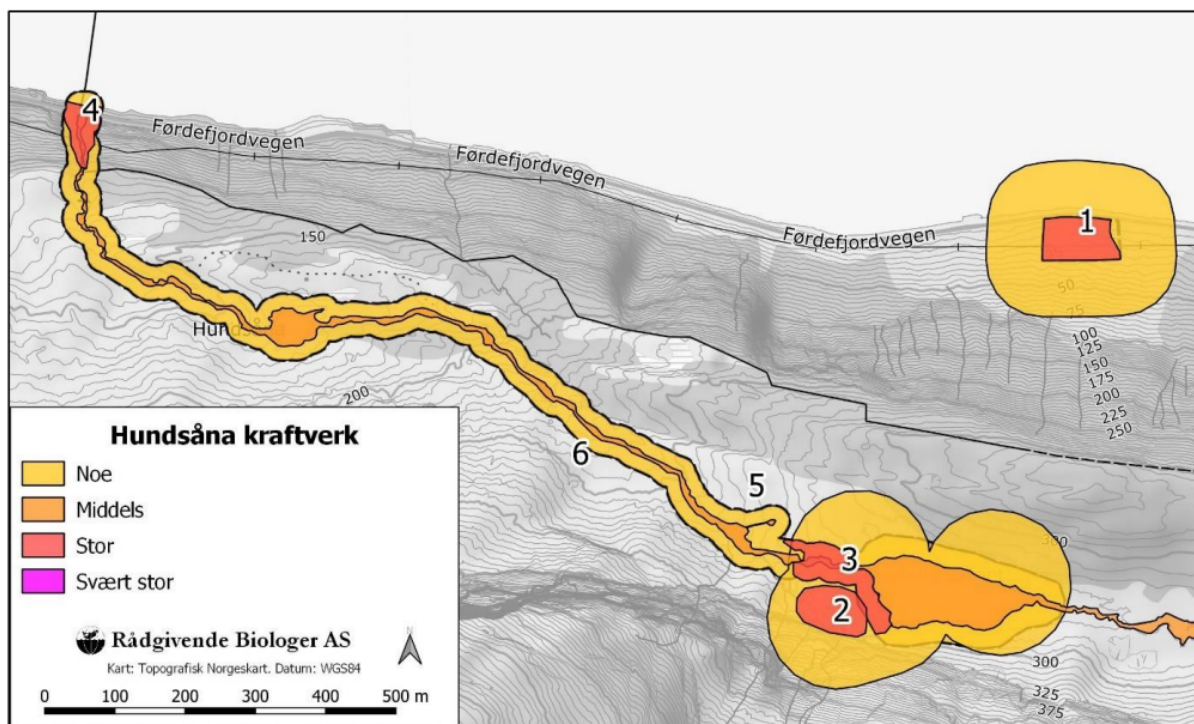
Naturtyper

Da Rådgivende Biologer kartla influensområdet til Hundsåna kraftverk i 2022 ble det avgrenset fire naturtyper som alle er vurdert til å ha stor verdi (tabell 2, Figur 6): to naturbeitemarker og to områder med fosse-eng. Arealene med fosse-eng hadde også mindre innslag av fosse-berg. Fosse-eng og fosseberg var vurdert som nær truede (NT) naturtyper i Norsk rødliste for naturtyper 2011. Som følge av redusert vannføring i forbindelse med vannkraftutbygging de siste årene fikk begge naturtypene status som sårbare (VU) på Norsk rødliste for naturtyper 2018. Forvaltningsverdien for naturtypene har dermed økt siden konsesjonen ble gitt i 2016. Naturbeitemark inngår i naturtypen semi-naturlig eng, som er vurdert som sårbar (VU). Tiltaket vil i tillegg redusere kvaliteten på den nær truede naturtypen elvevannmasser (NT) som følge av redusert vannføring store deler av året. Fossesprøytsonen under fossefallene fra Blåfonna er den eneste av disse lokalitetene som var kjent fra tidligere konsekvensutredning. I de neste avsnittene vil vi presentere NVEs vurderinger av tiltakets påvirkning på de kartlagte naturtypene.

Tabell 2: Oversikt over kartlagte naturtyper i influensområdet til Hundsåna kraftverk. (Kilde: Rådgivende Biologer).

Naturtype	Kategori	Status	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
1 Naturbeitemark ved Heilevangslettene	NiN-naturtype	Sårbar (VU)	Stor	Noe forringet	Betydelig miljøskade
2 Fossesprøytsone *	DN-håndbok 13	Sårbar (VU)	Stor	Noe forringet	Noe miljøskade
3 Naturbeitemark ved Hestvikvatnet	NiN-naturtype	Sårbar (VU)	Stor	Noe forringet	Noe miljøskade
4 Fosse-eng i Hundsåna	NiN-naturtype	Sårbar (VU)	Stor	Sterkt forringet	Alvorlig miljøskade
5 Elvevannmasser	NiN-naturtype	Nær truet (NT)	Middels	Forringet	Betydelig miljøskade

**I KU fra 2022 ble tidligere avgrensning av areal benyttet, men naturtypen tilsvarer til fosse-eng (VU) og fosse-berg (VU) etter Miljødirektoratets instruks.*

Figur 6: Registrerte delområder med verdi for naturmangfold i utredningsområdet. Nummereringen i kartet tilsvarer naturtypene i tabell 2. (Kilde: Rådgivende Biologer).

Kraftstasjonen er planlagt i naturbeitemarka ved Heilevangslettene. Naturbeitemark er en semi-naturlig eng med langvarig hevd gjennom beiting. Lokaliteten er ikke holdt i hevd og har derfor dårlig tilstand. Et inngrep som planlagt vil utgjøre tap av over 20 prosent av den kartlagte lokaliteten. Sunnfjord kommune mener arealbeslaget i naturbeitemarka i liten grad vil påvirke mulighetene for å ta vare på naturtypen, fordi arealet er større enn området som ble kartlagt i forbindelse med konsesjonssøknaden. NVE har foretatt søk i Naturbase som viser at en lokalitet med naturbeitemark er kartlagt av NINA (Norsk institutt for naturforskning) ved Heilevangslettene langs fylkesveien i mai 2024. Arealet er minst dobbelt så stort som området innenfor influensområdet til Hundsåna. Siden lokaliteten med naturbeitemark strekker seg utenfor Hundsåna kraftverk sitt influensområde, vurderer NVE at andelen arealbeslag som følge av tiltaket vil være noe mindre enn antatt. Dersom det blir gitt konsesjon mener vi likevel at inngrepene i naturbeitemarka bør begrenses så langt som mulig. NVE legger vekt på at naturbeitemarka er i gjengroing og at arealet med naturbeitemark er større enn antatt. Gitt avbøtende tiltak om å begrense arealbeslag i lokaliteten, mener vi tiltakets konsekvenser for naturbeitemarka er akseptable.

Ved Hestvikvatnet er det registrert en naturbeitemark med 20 prosent innslag av fosse-eng (delområde 3), samt en tidligere kartlagt fosseprøytsone etter DN-håndbok 13 under bekkeløpene fra Blåfonna (delområde 2). Etter Miljødirektoratets instruks tilsvarer det fosseberg og fosse-eng, som begge er rødlistete naturtyper med status sårbar (VU). Fosseberg omfatter bergvegger i området nærmest fossen der vannspruten faller som tungt regn, mens fosse-enger er jorddekte områder med engpreget vegetasjon i ytterkanten av fossesprutsonen. Fordi fossesprøyten som regulerer fosse-engens åpne natur opprettholdes av fossefallene fra Blåfonnas avrenning, vil fraføring av vann nedstrøms Hestvikvatnet etter NVEs mening ha lite virkning på lokaliteten. Det er direkte arealbeslag i forbindelse med at det må graves en kanal for å etablere overføringen fra

Blåfonnas avrenning til Hestvikvatnet og eventuelt anleggsveien som utgjør den største påvirkningen på de registrerte naturtypene ved Hestvikvatnet. I anleggsperioden planlegger Hywer å legge til rette for transport mellom inntaket, terskeldammen og overføringskanalen ved å etablere en midlertidig anleggsvei. NVE er av den oppfatning at Hywer underkommunerer omfanget av dette i søknaden. Etter vårt syn vil de fysiske inngrepene i tiltaksområdet begrenses fordi materialer skal føres opp med helikopter, men vi legger også til grunn at naturtypene ved Hestvikvatnet trolig vil bli direkte berørt av den midlertidige anleggsveien og anleggsmaskiner. Sunnfjord kommune krever at det stilles strenge krav til utføring av overføringen, dersom det blir gitt konsesjon. Hvis Hundsåna kraftverk får konsesjon, mener NVE det blir viktig å trekke overføringen bort fra fossesprøytsonen under bratthenget i sør, slik at de registrerte naturtypelokalitetene berøres minst mulig. Den midlertidige anleggsveien må tilbakeføres til opprinnelig tilstand. Grøfta og arealene berørt av anleggsveien må dekkes til med stedege masser og få gro til. Etter NVEs mening tilsier de klimatiske forholdene at revegetering vil kunne skje relativt raskt. I vår vurdering legger vi vekt på at de fysiske inngrepene i naturtypene ved overføringen og inntaksområdet i hovedsak er reversible.

I fossesprøytsonen til Hundsånafossen ved Førdefjorden er det kartlagt en fosse-eng (VU) av høy kvalitet med mindre innslag av fosseberg (VU). Ifølge konsekvensutredningen er det tydelig fosserøykpreg på vegetasjonen, som kommer fram av Figur 7. Lokaliteten ble ikke kartlagt i forbindelse med den forrige konsesjonssøknaden, og tiltakets påvirkning på den rødlistede naturtypen lå derfor ikke til grunn for vår vurdering den gangen. Det er ikke registrert rødlistede arter i fossesprøytsonen til Hundsåna, men NVE vurderer i likhet med Rådgivende Biologier at det er et visst potensial for at det finnes sjeldne og fuktighetskrevede moser og bregner i lokaliteten. I fossesprøytsonen er det registrert gulsildre. Gulsildre vokser på kalkrik grunn og indikerer at det kan være grunnlag for kalkkrevede arter. Vi viser også til at det er registrert fjellbunke (NT) i snøleiet mellom Hestvikvatnet og Blåfonna. Arten kan også typisk forekomme i fosse-enger. Av naturtypene i influensområdet anser NVE lokaliteten med fosse-eng ved Hundsånafossen som den som blir mest påvirket av tiltaket. Varig redusert vannføring fører til at vannsprutintensiteten reduseres så mye at engpreget ikke vil opprettholdes. Mer tørketolerante arter vil utkonkurrere de spesialiserte artene som kan leve nært fossen, og området vil gradvis bli gjengrodd.

Figur 7: Fosse-eng ved Hundsåna (kilde: Naturbase - Hundsåna ved Førdefjorden).

Sunnfjord kommune ber NVE vurdere om minstevannføringen burde økes, spesielt i sommerhalvåret. Ifølge Rådgivende Biologer er det sannsynlig at foreslått minstevannføring i noen grad vil sikre det fuktige miljøet i fosse-engen, men de forventer at mesteparten av naturtypen går tapt. De forventer derfor at tiltaket medfører alvorlig miljøskade på lokaliteten. Dersom Hundsåna kraftverk realiseres etter omsøkt plan vil det i et middels år være overløp i 27 dager, mens kraftverket vil stå i 57 dager. Det vil da være kun minstevannføring samt restvannføring i fossesprøytsonen i Hundsåna 281 dager i året. NVE mener en utbygging av Hundsåna kraftverk som planlagt ikke er forenlig med bevaring av naturtypelokaliteten. Ifølge vurderingen av fosseberg og fosse-eng i rapporten «Tiltak for å ta vare på trua natur» fra 2019 forventes ikke minstevannføring nær 5-persentilen i vassdraget å være tilstrekkelig til å opprettholde vesentlig fossesprut i de fleste tilfeller. Etter NVEs syn må minstevannføringen økes betraktelig utover omsøkt minstevannføring for å opprettholde lokaliteten, noe som vil påvirke lønnsomheten til kraftverket.

I Olje og energidepartementets (nå Energidepartementet) «Retningslinjer for små vannkraftverk» står det:

Tiltak som kommer i konflikt med (...) eller naturtyper Norge har et internasjonalt ansvar for (...) kan ikke påregne å få konsesjon.

Videre står det at:

To naturtyper som kan berøres av små vannkraftverk og som Norge kan sies å ha et internasjonalt ansvar for, er bekkekløfter og fossesprøytsoner.

Oppdatert konsekvensutredning viser at naturverdiene i influensområdet er større enn det som lå til grunn for NVEs konsesjonsvedtak i 2016. I tillegg har fosse-eng gått fra å være en nær truet til sårbar naturtype som følge av vannkraftutbygging. NVE mener at Hundsåna kraftverk vil ha betydelige negative konsekvenser for en fosse-eng av stor verdi som følge av redusert vannføring. NVE har lagt stor vekt på naturmangfold i den samlede vurderingen av tiltakets konsekvenser.

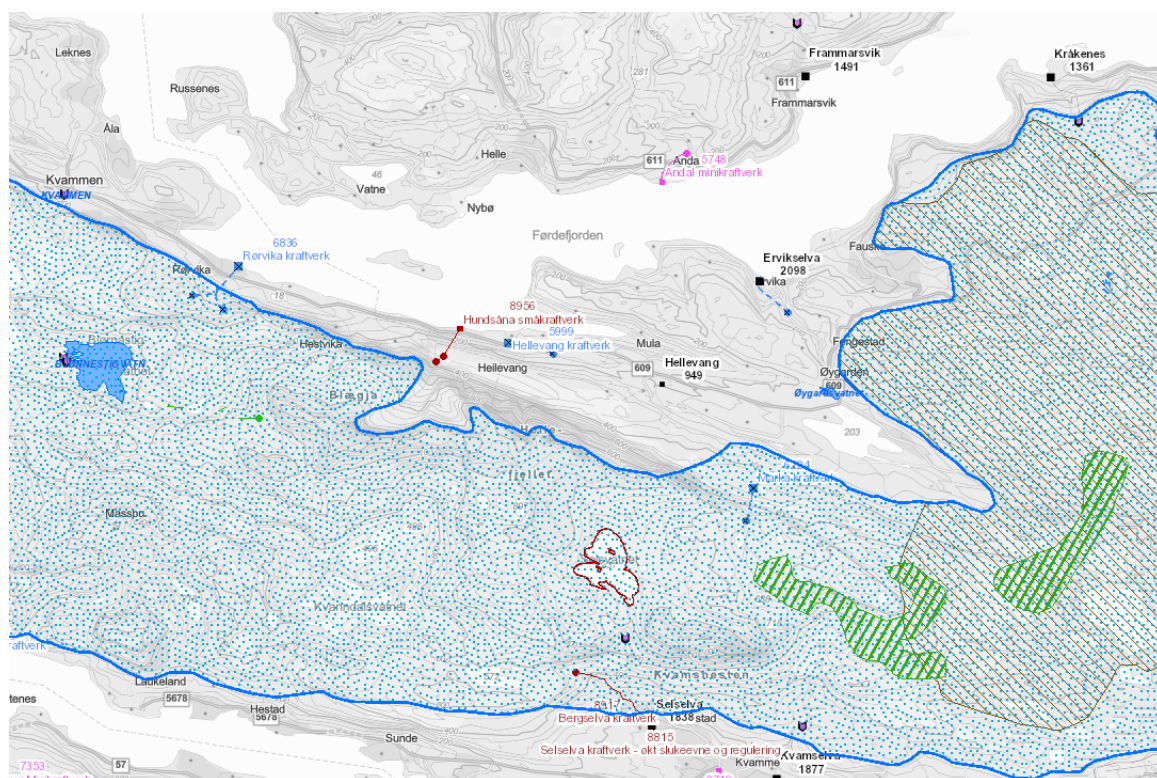
Arter

I influensområdet til Hundsåna kraftverk er det registrert hekkende fiskemåke (VU og fredet), strandsnipe (NT), granmeis (VU og på Bernkonvensjonens liste II), gjøk (NT) samt en rekke livskraftige fuglearter som står på Bernkonvensjonens liste II. Videre er det registrert flere rødlistede fugler i nærliggende områder ved Heilevang og Hestvika. Det ble ikke registrert nye rødlistede arter i influensområdet under kartleggingen i 2022. NVE vurderer at fuglene i området kan bli midlertidig påvirket av forstyrrelser i en eventuell anleggsperiode, men etter avsluttet arbeid vil en stor del av inngrepsområdene kunne utnyttes, særlig etter at arealene er revegetert. Dersom det blir gitt konsesjon mener videt bør stilles avbøtende tiltak for å ta hensyn til fiskemåke i anleggsfasen.

Det er også registrert fossekall tilknyttet elvestrekningen. Fossekall står på Bernkonvensjonens liste II, og er en norsk ansvarsart. Arten bruker elva til næringssøk og NVE legger til grunn at redusert vannføring kan føre til en reduksjon i bestandene av bunndyr og vannlevende insekter. Fossekall er i tillegg avhengig av å finne skjulte hekkeplasser i elveløpet. Etter standardvilkår for naturforvaltning kan statsforvalteren gi pålegg om etablering av egnede reirkasser for fossekall dersom det gis konsesjon til kraftverket.

Hundsåna er ikke fiskeførende, og fossen nederst mot fjorden skaper en barriere for oppgang. NVE har derfor ikke vurdert temaet fisk nærmere.

Influensområdet ligger i utkanten av Sunnfjord villreinområde (Figur 8). Ingen av høringspartene hadde kommentarer til temaet. Søk i Naturbase viser at villreinens kartlagte trekkområder og kalvingsområder er omtrent seks og åtte kilometer unna den planlagte utbyggingen. Etter NVEs vurdering vil ikke villreinen bli berørt av det planlagte tiltaket. Vi legger derfor ikke vekt på hensynet til villrein i konsesjonsspørsmålet.

Figur 8: Tiltakets plassering i forhold til Sunnfjord villreinområde (kilde: Naturbase).

Vurdering etter naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Hundsauna kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, rapport med konsekvensutredning for naturmangfold, høringsuttalelser samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart 01.04.2025. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Hundsauna kraftverk finnes det elvevannmasser (NT), to naturbeitemarker (VU), en fossesprøytsone med fosse-eng (VU) og fosse-berg (VU) samt en fosse-eng (VU). Fossesprøytsonen ved avrenningen fra Blåfonna og naturbeitemarkene berøres direkte av tiltaket gjennom arealbeslag, mens fosse-eng i Hundsaanafossen og elvevannmasser påvirkes som følge av redusert minstevannføring. Det er ikke registrert rødlistede arter i noen av de kartlagte lokalitetene. NVE mener det er et visst potensial for at det finnes sjeldne og fuktighetskrevede moser og lav i fossesprøytsonen til Hundsauna. En realisering av omsøkte planer for Hundsauna kraftverk vil etter NVEs mening kunne være i konflikt med naturmangfoldloven § 4, om enn ikke på en slik måte at dette alene tilsier at søknaden skal avslås.

Samlet belastning for naturtypen fosse-eng har over lang tid vært stor i Norge, og ikke minst på Vestlandet. En utbygging av Hundsåna kraftverk vil derfor bety en økning i den samlede belastningen på naturtypen regionalt. Belastning på den nær truede naturtypen elvevannmasser er relativt stor. Elva Hundsåna er i dag ikke utnyttet til vannkraft og har ingen tekniske inngrep. Utbygging i området vil derfor øke den samlede belastningen i stor grad. NVE har også sett på påvirkningen fra Hundsåna kraftverk i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Prosjektet planlegges i en region som er preget av mye småkraftutbygging. Det tidligere omsøkte prosjektet ble vurdert av NVE som del av «Småkraftpakke Askvoll-Førde» i 2016. Av i alt 12 konsesjonssøknader i pakken fikk 6 prosjekter innvilget konsesjon, basert på en felles behandling med tanke på samlet belastning. Det er ikke omsøkt eller innvilget nye småkraftprosjekter i området rundt Førdefjorden siden Hundsåna kraftverk opprinnelig ble gitt konsesjon. Grunnlaget for vurderingene gjort i 2016, med tanke på samlet belastning fra småkraftutbygginger, er derfor ikke vesentlig endret i dag. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Rådgivende Biologier registrerte Fosse-eng og fosseberg ved Hundsånafossen med usikkerhet grunnet vanskelig terreng. Samtidig viser søk i Naturbase 12.02.2025 at lokaliteten har blitt kartlagt ved flere ulike anledninger av uavhengige parter. NVE mener derfor at det ikke bør være tvil rundt vurderingen av naturtypen som fosse-eng og fosseberg. Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke får avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

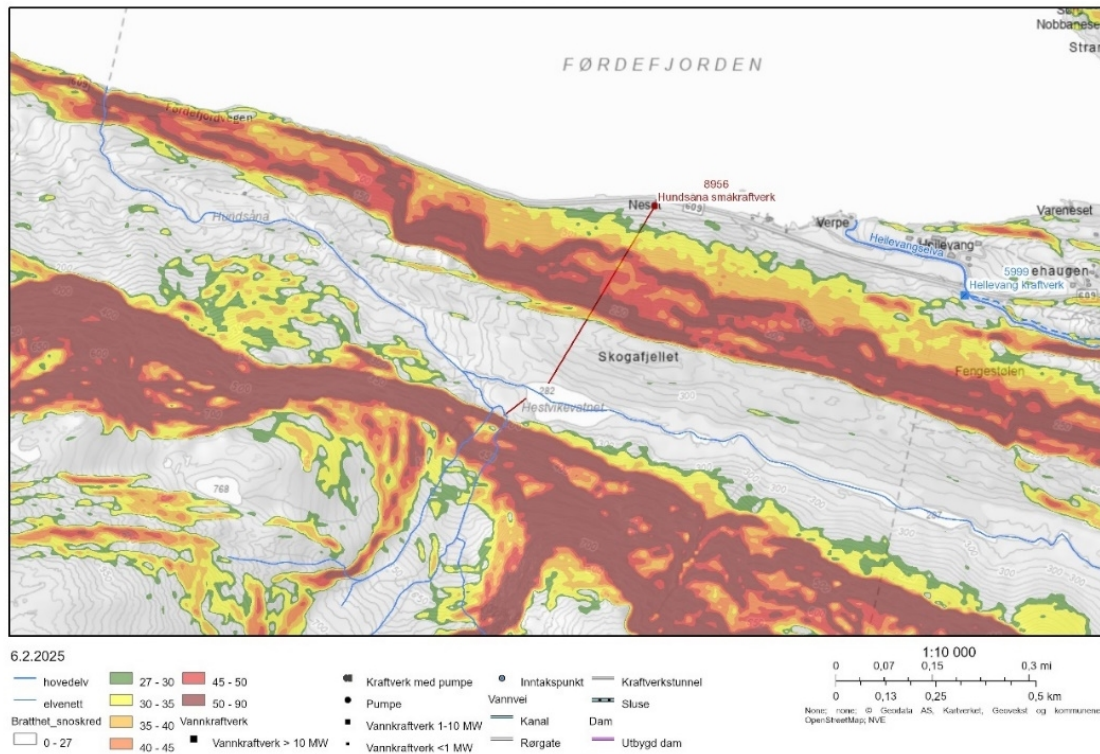
Naturfare

Fylkesveien langs Hundsåna er spesielt skredutsatt og må til tider stenges. Sikrere vei forbi fossen som følge av regulering av Hundsåna var derfor av stor betydning for vurderingen av konsesjonsspørsmålet under forrige konsesjonsbehandling. Vestland fylkeskommune har nå besluttet at Fv609 skal legges i tunell mellom Hellevang og Hestvika for å øke sikkerheten langs fylkesveien. Den planlagte rørgata til Hundsåna kraftverk vil krysse Heilevangtunellen ved Heilevangslettene. Vestland fylkeskommune opplyser om at det ikke er tillatt med tiltak innenfor en 30 meter radius rundt tunellprofilen. Korteste avstand mellom planlagt borehull og veitunell er 74 meter, ifølge søknaden til Hywer.

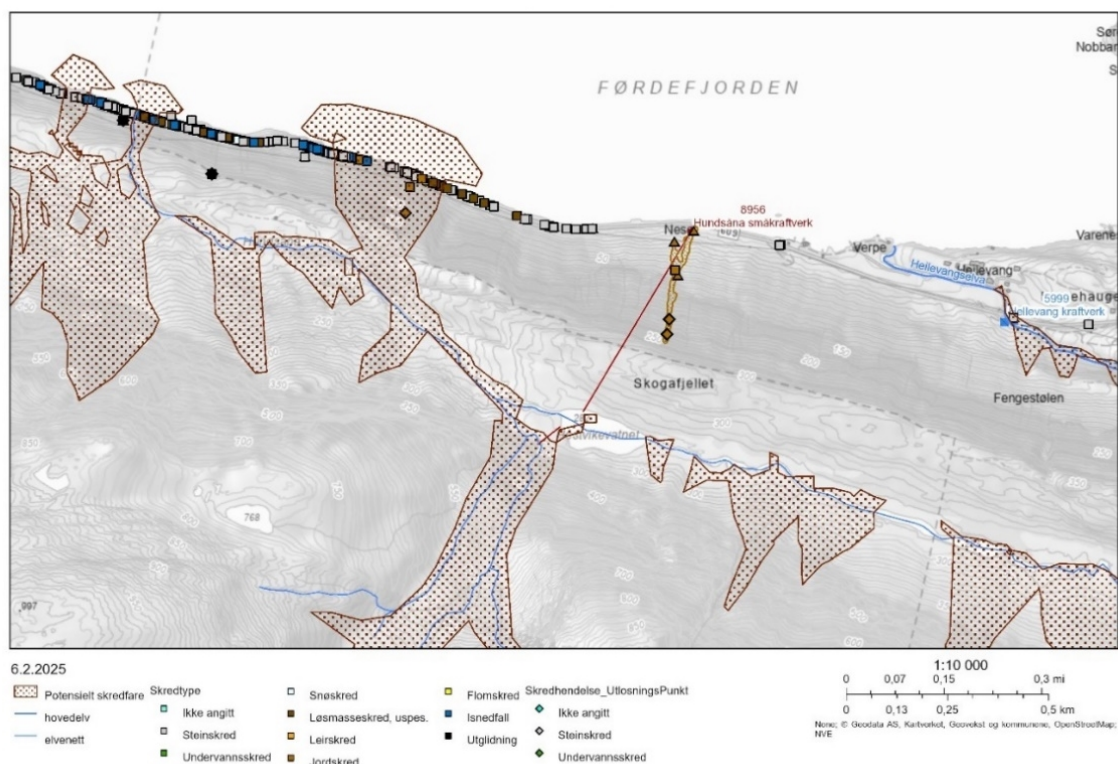
Fordi den opprinnelige planen for tunellen viste seg å være for risikabel, har fylkeskommunen avlyst anbudskonkurransen og jobber med å finne en ny løsning. Høringspartene har vært svært opptatte av at det planlagte kraftverket ikke må komme i konflikt med etablering av Heilevangtunellen. De mener at sikker vei har stor samfunnsinteresse og må gå foran en eventuell kraftutbygging. De lokale myndighetene uttaler derfor at endelig avklaring av veitunellen må på plass før vannveien eventuelt kan prosjekteres og bygges. NVE forutsetter at utbyggingen av Hundsåna kraftverk ikke vil påvirke eller forsinke arbeidet med fylkeskommunen sin tunnel. Vi legger ikke vekt på dette forholdet ved vurdering av konsesjonsspørsmålet, men dersom vi gir konsesjon vil vi stille vilkår om at fylkeskommunen må godkjenne detaljplanen før NVEs miljøtilsyn godkjenner den.

Tiltaksområdet til Hundsåna kraftverk ligger delvis i et svært bratt terreng (Figur 9). Det er en rekke registrerte skredhendelser langs fylkesveien som viser at området ved fjorden er skredutsatt (Figur 10). I 2014 ble det registrert et løsmasseskred som stoppet i et gjerde på Heilevangslettene hvor kraftstasjonen er planlagt etablert (markert i Figur 10).

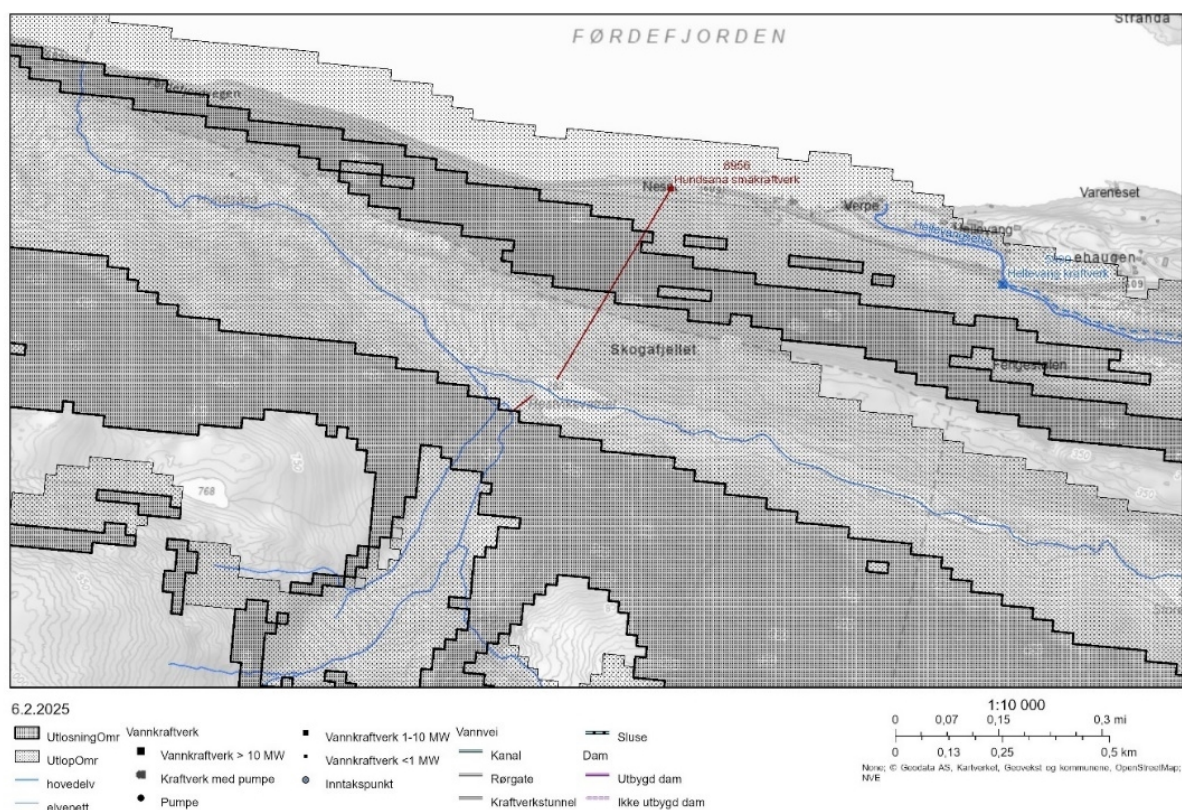
Figur 9: Bratthetskart for snøskred som viser bratt terreng (over 27°) der det er potensiell fare for snøskred (kilde: NVE Temakart).

Figur 10: Registrerte skredhendelser og aktsomhetsområder for jord- og flomskred (kilde: NVE Temakart).

Hywer planlegger å benytte overskuddsmasser fra tunneldriving til å etablere en permanent skredvoll ovenfor kraftstasjonsbygget. Askvoll kommune er skeptisk til at en relativt beskjeden rasvoll er tilstrekkelig til å sikre kraftstasjonen. De viser til et traséalternativ med tunellpåhugg like vest for den planlagte kraftstasjonen som ble vurdert i reguleringsplanen for Heilevangtunnelen. Alternativet ble forkastet fordi det var for stor usikkerhet rundt mulighetene for å gjennomføre skredsikringstiltak, spesielt i byggefasen.

Overføringen og muligens terskeldammen ligger innenfor aktsomhetsområde for jord- og flomskred. De bratte fjellsidene gjør at området ved Hestvikvatnet er utsatt for ras, både snøskred og steinsprang (Figur 11). Det kom fram av befaringen og bilder i søknaden at området under den bratte kanten på sørsiden av vannet er spesielt utsatt. Her er store arealer dekket av skredavsetninger i form av ur. Hywer har planlagt å plassere inntaket på nordsiden av vannet, slik at det ligger trygt for mulige skred og steinsprang fra området ved Blåfonna. Ifølge søknaden ligger terskeldammen i trygg avstand fra eventuelle skred eller steinsprang. Søker oppgir at terskelen og den lukkede overføringen fra feltet til Blåfonna vil være konstruksjoner av stein og løsmasser, som er valgt med hensyn på at de ikke skal bli utsatt ved ras eller steinsprang. NVE oppfatter det slik at området nede ved fjorden er den delen av tiltaksområdet hvor det er knyttet mest usikkerhet til naturfare. Vi mener likevel at det blir viktig med tilstrekkelig sikring i området rundt Hestvikvatnet i en eventuell anleggsfase.

Figur 11: Aktsomhetskart for steinsprang viser potensielle utløsnings- og utløpsområder for steinsprang (kilde: NVE Temakart).

NGU sitt løsmassekart indikerer at det er skred- og forvittringsmateriale i tiltaksområdet. Området nede ved fjorden langs fylkesveien ligger under marin grense (som er tidligere havnivå). Det vil si at planlagt kraftstasjon, utløp og nederste del av rørgata ligger innenfor aktsomhetsområde for kvikkleire. Det er påvist en kvikkleiresone i Heilevang i forbindelse med regulering av Heilevangtunellen. Om det blir gitt konsesjon må Hywer dokumentere at anlegget kan bygges med tilstrekkelig sikkerhet mot kvikkleireskred.

Det er flere forhold som indikerer at terrenget gjør det krevende å plassere kraftstasjon og rørgate som planlagt. Vi mener det er behov for mer dokumentasjon for å sikre at tiltaket hverken kan bli utsatt for- eller vil utløse skredhendelser, både i anleggs- og driftsfasen. Dersom Hundsåna kraftverk får konsesjon mener vi at det må gjennomføres skredfareutredninger i henhold til NVE sine krav i forkant av detaljplanleggingen. NVE mener at en utbygging av Hundsåna kraftverk kan være utfordrende, og legger stor vekt på forholdet til naturfare i vår vurdering.

Landskap

En eventuell utbygging av Hundsåna krafterk er planlagt i et område som er lite preget av inngrep. Det planlagte inntaket og overføringen vil medføre inngrep i et lokalt landskapsrom med stor inntryksstyrke. Samtidig er dette området lite synlig på avstand. NVE mener derfor det sentrale punktet i vurderingen av tiltakets virkning for landskap er fraføring av vann i fossefallet ned mot Førdefjorden.

Den 100 meter høye, nesten loddrette, fossen i Hundsåna (Figur 12) er omtalt som et viktig landskapselement i «Regional plan med tema knyttet til vannkraftutbygging i Sogn og Fjordane». Fv609 passerer fossefallet 10-15 høydemeter over havoverflaten. Der veien passerer fossefallet er

det også bygget en høy vegg for å beskytte mot ras og steinsprang. Det er også spent opp et nett over fossen for å hindre stein i å treffe veibanen.

Figur 12: Fossen Hundsauna sett fra helikopter over fjorden (foto: Norconsult).

Da Hundsauna kraftverk fikk konsesjon i 2016, la NVE vekt på fossen i Hundsauna ned mot Førdefjorden som et viktig landskapselement. OEDs «Retningslinjer for små vannkraftverk» sier at inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av dominerende landskapselementer, som for eksempel fosser i fjordlandskap, som hovedregel bør unngås. Fossen Hundsauna faller etter vårt syn inn under denne kategorien. Da tidligere omsøkte Hundsauna kraftverk fikk konsesjon, la lokale myndigheter og NVE likevel vekt på at redusert vannføring kunne redusere problemene med vannmasser og steinsprang i veibanen. NVE registrerte den gang at lokale myndigheter mente det var stor samfunnsnytte av redusert fare for ras og steinsprang fra fossen og sikrere ferdsel på fylkesveien forbi Hundsauna, og mente at fordelene ved kraftproduksjon og sikrere vei forbi Hundsauna var viktigere enn fossen som landskapselement.

Siden den gang er det bestemt at Fv609 skal legges i tunnel mellom Hellevang og Hestvika på grunn av rasfare. Alle høringspartene trekker fram at fossen sin verdi som landskapselement ble nedprioritert til fordel for samfunnsnyttan av sikrere vei under forrige konsesjonsbehandling. De påpeker at argumentet om økt trafikksikkerhet faller bort når fylkesveien legges i tunnel på strekningen. Tiltakets samfunnsnytte i form av sikrere vei er ikke lenger et forhold som kan legges til grunn i NVEs vurdering.

Langs stort sett hele Førdefjorden går det vei på begge sider, men området der fossen er lokalisert fremstår likevel som relativt urørt med få store inngrep. Landskapsbildet i fjordlandskap domineres av markerte stryk og fosser som i flomperioder fremstår som naturlige blikkfang. Hundsåna er en slik foss. Selv om Hundsåna har begrenset innsyn fra sørsiden av fjorden, er det en foss som er med på å prege deler av Førdefjorden. De 179 fossene som utgjør viktige landskapselement i regional plan for vannkraftutbygging i Sogn og Fjordane ble utvalgt etter kriterier om at de skal ha varig vannføring og være godt eksponerte (være godt synlig i forhold til ferdselsårer, veier, fjorder med mer). Selv om fossene ikke har blitt klassifisert etter verdi, tilsier kriteriene som ble brukt av arbeidsgruppa at de utvalgte fossene har vesentlig verdi som landskapselementer. Av de tolv viktige fossene og strykene som ble registrert i delområdet rundt Hundsåna er fem allerede redusert eller tørrlagt av vannkraftutbygging. Statsforvalteren og kommunene mener at Hundsånafossen er et viktig landskapselement som er synlig fra sjøen og fra Helleneset og Fossheim på motsatt side av fjorden. Statsforvalteren er mot tiltaket og peker på at redusert vannføring etter en eventuell utbygging vil redusere fossen som et viktig element i fjordlandskapet. På bakgrunn av vurderingene som er gjort i regional plan for vannkraftutbygging i Sogn og Fjordane og uttalelsene fra lokale myndigheter, mener NVE det er grunnlag for å vurdere Hundsåna som et regionalt viktig landskapselement i fjordlandskapet.

Under forrige konsesjonsbehandling mente NVE at inngrepene fra vei, nett og rasforbygning bryter opp nederste delen av fossefallet i Hundsåna og dermed også i noe grad reduserer verdien av fossen som landskapselement. Dagens fylkesvei samt rekkverk, bro og skredsikringstiltak foran Hundsåna vil bli sanert når den nye veitunnel er ferdigstilt. Etter NVEs syn vil fossen Hundsåna som landskapselement i fjordlandskapet bli enda viktigere for helhetsinntrykket når inngrepene fra fylkesveien tilbakeføres.

Selv om det vil være flomoverløp under snøsmelting og ved store nedbørsmengder, vil vannføringen i Hundsåna kun bestå av minstevannføring og bidrag fra restfeltet tre fjerdedeler av året etter en eventuell utbygging. Statsforvalteren tror den foreslåtte minstevannføringen på 100 l/s om sommeren og 30 l/s om vinteren ikke vil være tilstrekkelig til å ivareta fossen sine landskapsverdier. NVE mente ved forrige konsesjonsbehandling at noe av landskapskvalitetene ved fossen i Hundsåna kan opprettholdes ved tilstrekkelig minstevannføring. Sett i sammenheng med at fossen vil gjenoppta sin verdi som uberørt landskapselement når forbygningene foran fossen saneres, mener NVE at foreslått slipp av minstevannføring ikke vil ivareta landskapsverdiene i tilstrekkelig grad. For å opprettholde landskapsverdiene må minstevannføringen økes betydelig og trolig i en slik størrelsesorden at det vil gå ut over kraftproduksjonen og lønnsomheten til småkraftverket. Vi mener tiltaket er i strid med OEDs «Retningslinjer for små vannkraftverk» fordi det vil fjerne mye av dynamikken i vannføringen og vesentlig redusere en foss i fjordlandskapet. Vi har lagt vekt på at verdien av sikrere vei forbi fossen ikke lenger er et tema i helhetsvurderingen og at Hundsåna vil gjenoppta sin verdi som uberørt landskapselement når forbygningene foran fossen saneres. Forholdet til fjordlandskap har vært avgjørende for konsesjonsspørsmålet for Hundsåna kraftverk.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Hundsåna kraftverk vil gi 9,4 GWh i et gjennomsnittssår vil være et bidrag til utbygging av ny, fornybar energi. Det omsøkte tiltaket kan gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Kraftverket er beregnet å være marginalt ulønnsomt. Det vil si at små endringer i inntekter og utbyggingskostnader kan være avgjørende for om dette prosjektet får positiv netto nåverdi.

Oppsummering

Oppsummeringstabell for Hundsåna kraftverk			
Tema	NVEs vektlegging	NVEs vurdering	Avbøtende tiltak
Prissatte virkninger			
Fornybar kraftproduksjon	Liten	9,4 GWh/år i ny fornybar kraftproduksjon med omsøkt minstevannføring. Nettonåverdi beregnet til -3 millioner kroner.	
Lokal verdiskapning	Liten	Kraftverket vil gi inntekter til søker og grunneiere, og bidra med skatteinntekter.	
Ikke-prissatte virkninger			
Landskap	Stor	Utbyggingen av Hundsåna vil påvirke en viktig foss i et fjordlandskap av regional verdi. Tiltaket vil vesentlig forringe inntrykkstyrken av fossen som landskapselement.	For å opprettholde landskapskvalitetene til fossen må minstevannføringen økes i så stor grad at det vil gå utover lønnsomheten og økonomien til tiltaket.
Naturmangfold	Stor	Utbyggingen vil påvirke fire rødlistede naturtypelokaliteter med stor verdi. Mesteparten av en fosse-eng (VU) vil gå tapt som følge av betydelig redusert vannføring.	Minimere arealinngrep og gjengroing med stedegne masser. Det er ikke sannsynlig at konsekvensene av tiltaket for fosse-eng i Hundsånafossen kan reduseres tilstrekkelig gjennom minstevannføring.

Naturfare	Stor	Tiltaksområdet ligger innenfor aktsomhets- og fareområde for flere typer skred. Forholdet til naturfare, særlig knyttet til kvikkleire, er ikke tilstrekkelig opplyst. NVE mener det er behov for mer kunnskap før kraftverket kan bygges.	Skredfare i anleggs- og driftsfasen må undersøkes. Det skal dokumenteres at tiltaket kan bygges med tilstrekkelig sikkerhet mot skred.
-----------	------	--	--

NVEs samlede vurdering/konklusjon:

NVE har lagt avgjørende vekt på at en utbygging av Hundsåna kraftverk vil påvirke en viktig foss i et fjordlandskap av regional verdi. Tiltaket vil vesentlig forringe inntrykkstyrken av fossen som landskapselement. Etter vårt syn vil tiltaket ha større konsekvenser for fjordlandskap nå enn hva tilfellet var ved konsesjonstidspunktet i 2016. Terrenget i nedre del av tiltaksområdet er rasutsatt, og NVE legger vekt på at utbyggingen kan være utfordrende. Vi har også lagt stor vekt på at utbyggingen vil medføre negative konsekvenser for fire sårbare naturtyper av stor verdi, hvorav mesteparten av en lokalitet med naturtypen fosse-eng i fossesprøytsonen til Hundsånafossen trolig vil gå tapt. NVE mener at fordelene i form av økt kraftproduksjon vil være mindre enn ulempene for landskap og naturmangfold. Etter vårt syn kan ikke ulempene reduseres i tilstrekkelig grad ved avbøtende tiltak.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Hundsåna kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

